

1. Valitus koskee Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen Palvelujen järjestäminen - lautakunnan 4.9.2024 kokouksen § 92 Vastaus oikaisuvaatimukseen koskien palvelujen järjestäminen -lautakunnan 5.6 kokouksen § 65 liikkumista tukevien palveluiden (shl ja vpl) toimintaohje Itä-Uudellamaalla sekä palvelujen järjestäminen -lautakunnan 5.6 kokouksen § 65 liikkumista tukevien palveluiden (shl ja vpl) toimintaohje Itä-Uudellamaalla (Liite 1)

2. Vaaditut muutokset nrot 1 ja 2

Vaadittu muutos nro1: Hyvinvointialueen tulee muuttaa järjestämistapaa ja toimintaohjetta siten, että kuljetuspalvelu on aidosti käytettävissä, eikä vammaisten henkilöiden terveys ja turvallisuus vaarannu.

Perustelut:

Kuljetuspalvelujen järjestämistapa ja toimintaohje eivät mahdollista kuljetuspalvelun käyttämistä eikä palvelun luotettavaa toimimista. Moni on kertonut jättävänsä kuljetuksen tilaamatta kokonaan, eikä uskalla lähteä kotoaan, koska ei voi luottaa paluukyydin saamiseen.

Riski on todellinen: erityisesti iltaisin autoja ei ole edes välityskeskukseen linjoilla. Jos vammaisen henkilö jää ilman kyytiä pakkaseen tai yöksi ulos jonkin tilaisuuden päätyttyä, kauppojen sulkeuduttua tai vaikkapa luontokohteesta palatessaan, vammaisen henkilön turvallisuus ja terveys vaarantuu vakavasti.

Toisin kuin vammattomat henkilöt, vammaiset henkilöt eivät pysty turvautumaan apuvälineineen kaverikyyteihin tai muihin kulkuneuvoihin, paikasta toiseen pääsemiseksi.

Kesäkuun kokouksessa lautakunta viranhaltijoiden esityksestä poisti palveluntarvitsijoilta mahdollisuuden tilata itse taksi ja hakea kuitteja vastaan korvaus hyvinvointialueelta, tilanteissa, jossa tilattu kuljetus ei tule lainkaan tai on myöhässä. Tämä aiemmin voimassa ollut käytäntö oli itsessään ongelmallinen, koska kaikilla vammaisilla henkilöillä ei ole mahdollisuutta maksaa matkoja itse tulojen niukkuuden takia. Alueen kaikissa kunnissa ei myöskään ole aina vapaita ajossa olevia autoja varsinkaan apuvälineiden käyttäjille. Silti tämän mahdollisuuden poistaminen jätti vammaiset palveluntarvitsijat entistään haavoittuvampaan asemaan.

Asiakasraadille annettujen tietojen mukaan esim. elokuussa tilattuja matkoja oli 7390kpl, joista ajettiin 6916 kpl. Ajamatta syystä tai toisesta jäi 474 matkaa, eli päivittäin 15-16 kuljetusta odottavaa vammaista henkilöä jäi ilman kuljetusta, eikä päässyt asioimaan tai virkistäytymään.

Ajamatta jääneille matkoille välityskeskus on antanut seuraavia syitä: "No show" 162 kpl (auto ottaa tilauksen, mutta ei aja asiakkaan luokse), "autoa ei löydy" 12kpl, "asiakas perunut" 145kpl (Kun asiakas huomaa, että auto ei tule tai on myöhässä niin paljon, ettei asiakas enää ehdi perille tilaisuuteen tai tapahtumaan, jossa on kiinteä alkamisaika, hän peruu matkan, jotta ei menetä yhtä matkaa, jos auto ilmaantuu vaikkapa tunnin myöhässä)

Kohdassa "muut ajamattomat" 312 kpl.

-Näissä luvuissa ei ole mukana niitä matkoja, joita vammaiset henkilöt eivät lainkaan ole uskaltaneet tilata, koska ovat pelänneet, että epäluotettavasti toimivan järjestelmän takia eivät pääse palaamaan kotiin turvallisesti.

Viranhaltijoiden lautakunnan kokoukselle kirjallisesti ja suullisesti esittämillä asioilla on ennemminkin pyritty häivyttämään ja hämärtämään aiemmin alueellisen vammaisneuvoston esittämiä sekä nyt oikaisuvaatimuksessa esitettyjä epäkohtia, kuin tarjoamaan ratkaisuja epäkohtiin.

Valitun järjestelmän ongelma on se, että välityskeskus ja autoilijat on kilpailutettu erikseen, eikä kilpailutusasiakirjoihin ole sisällytetty sellaisia sitovia vaatimuksia, jotka varmistaisivat kuljetuspalveluiden moitteettoman ja turvallisen toiminnan.

Välityskeskuksen vastuulle on jätetty vain tilausten toimittaminen eteenpäin, mutta ei sitä, että palveluntarvitsijoille luotettavasti järjestyy kuljetus. Autoilijat puolestaan saavat valita itse milloin auto on käytettävissä. Kummallakaan osapuolella ei ole vastuuta siitä, että kuljetuspalvelumatkat olisivat käytettävissä ja matkat toteutuisivat käytännön elämässä.

Itä-Uudenmaan kilpailutusasiakirjoihin on esimerkiksi kirjattu mahdollisuus ottaa ns. ylivuotojärjestelmä tarvittaessa käyttöön. Ylivuotojärjestelmässä tilaukset, joihin ei saada autoja omasta järjestelmästä, ohjataan toiseen välityskeskukseen sopimuksen mukaan tai jaetaan autoille, jotka luonnollisesti on kilpailutettu ylivuototarvetta varten.

Lisäkustannuksia tulee vain silloin, kun käytössä oleva järjestelmä ei pysty toimittamaan kuljetusta palveluntarvitsijalle.

Kaikki tämä on mahdollista kilpailutussäännösten puitteissa, ja nämä tavat ovat jo olleet käytössä siellä, missä on haluttu varmistaa, ettei yksikään vammaisen henkilö joudu tilanteeseen, joka vaarantaa terveyden tai hengen.

YK- vammaisyleissopimuksen 4.artikla 3mom. määrittää näin: "Laadittaessa ja toimeenpantaessa lainsäädäntöä ja politiikkoja, joilla tätä yleissopimusta pannaan täytäntöön, sekä muissa vammaisia henkilöitä koskevissa päätöksentekoprosesseissa sopimuspuolten tulee neuvotella tiiviisti vammaisten henkilöiden kanssa ja aktiivisesti osallistaa heidät, mukaan lukien vammaiset lapset, heitä edustavien järjestöjen kautta."

Kuljetuspalveluiden suunnitteluvaiheessa ei riitä, että vammaisten edustajien näkemyksiä kysytään, mutta niitä ei huomioida kilpailutus- ja hankinta-asiakirjoja laadittaessa. Näin toimittaessa ihmisoikeussopimuksen vaatimus täytetään vain nimellisesti, ja tuloksena on vammaisten henkilöiden kannalta toimimattomia palveluja. Hyvinvointialueen kannalta toimimattomien palveluiden korjaamiseen kuluu kovin paljon aikaa, ja samalla rahaakin. Vammaisten edustajien aito ja merkityksellinen osallistaminen toisi säästöjä toimivien palvelujen ohessa.

Vaadittu muutos nro 2:

Toisin kuin KHO linjaa, lautakunta päätöksessään asettaa saattajana toimivat vammaiset henkilöt eriarvoiseen asemaan vammattomien saattajien kanssa. Hyvinvointialueen tulee muuttaa toimintaohjetta siten, että saattajana toimivat vammaiset henkilöt ovat yhdenvertaisessa asemassa vammattomien saattajien kanssa, eivätkä joudu maksamaan

omavastuutaan, eivätkä menetä yhtä omista asiointiin ja virkistäytymiseen myönnettyistä matkoistaan.

Perustelut:

KHO:n ennakkopäätös: Kuljetuspalveluasiakkaan saattajana toimivalta henkilöltä, jolle oli myönnetty vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu, oli edellytetty myös oman kuljetuspalvelumatkan käyttämistä ja omavastuuosuuden maksamista samalta matkalta, vaikka saattajat muutoin voivat matkustaa maksutta. Tällaiseen eriarvoiseen kohteluun ei ollut perusteita. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että vaikeavammaisen henkilön oli voitava matkustaa taksissa saattajana maksutta kuten muidenkin saattajien.

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 8 § 2 momentti
Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 4§1 ja 3 mom ja 6§
Hallintolaki 6 §

<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1441625581290.html>

Vammaton henkilö voi saattajana toimimisen jälkeen kulkea rajattomasti kävellen, juosten, pyöräillen, autoillen tai julkisen liikenteen avulla. Vammaiselle henkilölle usein myönnetään vain minimimäärä matkoja, ja IUHVA:n toimintaohjeen mukaan hän menettää yhden omaan käyttöönsä myönnettyistä asiointi- ja virkistysmatkoista toimiessaan toisen vammaisen henkilön saattajana.

Vammaton saattaja matkustaa kuljetuspalvelussa maksutta, mutta vammaisen saattaja joutuu maksamaan omavastuun, ja on myös siinä suhteessa eriarvoisessa asemassa.

Viranhaltijat ovat vedonneet autoilijoiden vaatimukseen kahdesta avustamislisästä, jos myös saattajalla on apuväline. Asia tulee ratkaista ilman, että ratkaisu asettaa vammaiset henkilöt eriarvoiseen asemaan vammattomien kanssa.

3. Valittajien nimet ja yhteystiedot

Pauli Ritola p.0400453920
Rutumintie 50A
07810 Ingermanninkylä

Jonas Lindström p.0409644672
Hopomintie 76
07880 Liljendal

Tuula Räikkönen p.0503605813
Iso Kylätie 23c24
04130 Sipoo

Valituksen allekirjoittajat ovat kuljetuspalvelun käyttäjiä.

Valituksen liitteet:

1.Valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen, alkuperäisenä tai jäljennöksenä: Liite 1

2. Selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta: Liite 1, sivu 10/13

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue on lähettänyt nämä asiakirjat 10.09.2024 14:16:48 asiantuntijajärjestelmästä

Asian tiedot :

Tehtävä: 02.08.02

Otsikko: Liikkumista tukevien palvelujen toimintaohje Itä-Uudellamaalla

Asiatunnus: IUHVADno-2023-30

Valmistelija:

Asiakirjan tiedot:

Otsikko: Pöytäkirjan ote-Palvelujen järjestäminen -lautakunta - 04.09.2024, klo 16:38

Asiakirjatyyppe: Ote

Asiakirjan päiväys: 10.09.2024 14:11:32

Otsikko: Protokollsutdrag-Nämnden för ordnande av tjänster - 04.09.2024, kl 16:38

Asiakirjatyyppe: Ote

Asiakirjan päiväys: 10.09.2024 14:12:20

Suomi.fi -sivusto ohjeistaa, että valitus tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. "Tiedoksisaantipäivä on seitsemäs päivä siitä, kun päätös on postitettu, tai kolmas päivä sen jälkeen, kun se on lähetetty sinulle sähköisesti."

<https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/lainsaadanto-ja-oikeusturva/opus/nain-valitat-viranomaisen-paatoksesta/valituksen-tekeminen-hallinto-oikeudelle>